

Sygn. akt I ACz 1812/17

POSTANOWIENIE

Dnia 16 listopada 2017r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie, Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Anna Kowacz-Braun

Sędziowie: SA Sławomir Jamróg (spr.)

SA Marek Boniecki

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 16 listopada 2017r. w Krakowie

sprawy z powództwa małoletniej K. K. i A. K. (1) działających przez przedstawiciela ustawowego - matkę A. K. (2)

przeciwko B. K. (1) i P. K. (1)

o ustalenie

na skutek zażalenia powodów na postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 3 lipca 2017r., sygn. I C 768/17

postanawia:

oddalić zażalenie.

SSA Sławomir Jamróg SSA Anna Kowacz-Braun SSA Marek Boniecki

Sygn. akt I ACz 1812/17

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy odmówił powodom udzielenia zabezpieczenia roszczenia.

W uzasadnieniu wskazał, że powodowie wnieśli pozew o ustalenie kwoty należnych alimentów dla P. K. (1) oraz o ustalenie wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego pomiędzy pozwanymi B. K. (1) i P. K. (1).

Nadto powodowie złożyli wnioski o udzielenie zabezpieczenia ich roszczeń poprzez zawieszenie w całości toczących się postępowań egzekucyjnych dotyczącego zasądzonych alimentów na rzecz wierzycieli P. K. (1), A. K. (1) i K. K., pod sygnaturami Kmp 80/13, Kmp 63/11, Kmp 84/13, prowadzonych przez komornika sądowego M. M., Kancelaria (...) w O., na czas rozpatrywania powództwa.

W uzasadnieniu pozwu powodowie podnieśli, iż posiadają interes prawny, aby sąd ustalił faktycznie należną kwotę alimentów z ewentualnymi odsetkami dla P. K. (1) od jego ojca B. K. (1). Od B. K. (1) zostały zasądzone alimenty wyrokami sądowymi na rzecz powodów i pozwanego P. K. (1), jednakże B. K. (2) nie płaci alimentów. Pozwany P. K. (2) dawno temu zakończył naukę i jest samodzielny oraz bez problemu zaspokaja wszystkie swoje potrzeby, jednakże przystępuje do egzekucji komorniczych, w ostatnim czasie wystąpił również z chęcią przejęcia części nieruchomości za długi alimentacyjne. Pozwany P. K. (2) swoim działaniem, za cichym przyzwoleniem pozwanego B. K. (1) sprawia, że roszczenia małoletnich powodów z tytułu zaległości alimentacyjnych nie mogą być w całości pokryte. Według powodów dłużnik i wierzyciel mogą domagać się wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego, gdyż mają interes prawny. Dłużnik alimentacyjny B. K. (2) świadomie rezygnuje z wytoczenia powództwa o ustalenie wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego wobec swojego dorosłego, samodzielnego syna P. K. (1). Dłużnik działa ze świadomością pokrzywdzenia swoich małoletnich dzieci.

W swoich rozważaniach Sąd Okręgowy podał, że swoje roszczenia powodowie wywodzą z art. 189 k.p.c. Sąd wskazał, kiedy występuje interes prawny w świetle tego przepisu lub jego brak. Odnosząc się do zaprezentowanych w tym zakresie poglądów stwierdził, że na obecnym etapie postępowania możliwe jest wyłącznie stwierdzenie, że powodowie wskazują na swój interes faktyczny, a nie prawny. Upatrują bowiem polepszenia swojej sytuacji finansowej w ustaleniu należnych alimentów dla pozwanego P. K. (1) oraz w ustaleniu wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego pomiędzy pozwanymi. Ich sytuacja prawna pozostaje bez zmian. Oznacza to przyjęcie przez Sąd I instancji braku uprawdopodobnienia roszczenia. Zdaniem Sądu I instancji powodowie nie uprawdopodobnili także interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia poprzez zawieszenia postępowań egzekucyjnych prowadzonych z wniosków powodów oraz pozwanego P. K. (1). Sąd wskazał, że komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym w O.M. M. prowadzi postępowanie egzekucyjne z wniosku pozwanego P. K. (1) z dnia 14 października 2013r. (Kmp 80/13), w którym pozwany domagał się egzekucji świadczeń alimentacyjnych od dnia 10 listopada 2010r. Egzekucja została skierowana do udziału w nieruchomości dłużnika wynoszącego 1/3 część. Pozwany P. K. (2) złożył wniosek o przejęcie udziału w nieruchomości. W dniu 14 września 2016r. komornik wydał postanowienie o sporządzeniu projektu planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji nieruchomości wynoszącej 64686,67 zł. Zgodnie z tym projektem pozwanemu przypadła kwota 33785,90 zł, powodowi A. K. (1) 9952,60 zł i powodce K. K. 9200,86 zł. W zaświadczeniu z dnia 24 stycznia 2017r. komornik wskazał, że stan zadłużenia pozwanego B. K. (1) wobec pozwanego P. K. (1) wynosi 76000 zł - należność główna i 22417 zł odsetki za zwłokę. Ostatecznie komornik umorzył postępowanie egzekucyjne w zakresie egzekucji z 1/3 części nieruchomości dłużnika, gdyż po II bezskutecznej licytacji żaden z wierzycieli nie przejął udziału w nieruchomości dłużnika na własność. Na wniosek pozwanego P. K. (1) ponownie została wszczęta egzekucja z udziału w nieruchomości dłużnika w wysokości 1/3 części. Na dzień 3 kwietnia 2017r. alimenty bieżące i zaległe należne P. K. (1) od B. K. (1) wraz z odsetkami wyniosły 102145,80 zł. Powodowie nie wskazali kiedy pozwany P. K. (2) zakończył naukę, że jest samodzielny i może sam zaspokajać swoje potrzeby. Egzekucja dotyczy alimentów od listopada 2010r. Sąd Okręgowy podkreślił, że nie ma też podstaw do zawieszenia postępowań egzekucyjnych prowadzonych na rzecz powodów.

Zażalenie na powyższe postanowienie złożyli powodowie zaskarżając je w całości i wnieśli o zmianę orzeczenia i udzielenie im zabezpieczenia poprzez zawieszenie postępowań egzekucyjnych dotyczących zasądzonych alimentów na rzecz wierzycieli P. K. (1) A. K. (1) i K. K., pod sygn. akt Kmp 80/13, Kmp 63/11, Kmp 84/13, prowadzonych przez komornika sądowego M. M., Kancelaria (...) w O. do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia niniejszej sprawy ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania lub przesunięcie terminu pierwszej licytacji nieruchomości dłużnika z września 2017r. na termin po prawomocnym zakończeniu niniejszego postępowania.

Powyższemu orzeczeniu zarzucili:

- dokonanie ustaleń faktycznych niezgodnie z materiałem dowodowym w sprawie, w szczególności poprzez ustalenie, że powodowie wskazują jedynie na swój interes faktyczny, a nie prawny,
- brak dogłębnej analizy akt poprzez stwierdzenie, że powodowie nie wskazali, kiedy P. K. (2) zakończył naukę, że jest samodzielny i może sam zaspokajać swoje potrzeby,
- podanie niewłaściwych nazwisk stron i kwoty zadłużenia - nie na dzień złożenia wniosku o zabezpieczenie, ale na dzień 3 kwietnia 2017r.,
- naruszenie prawa procesowego poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów polegające na pominięciu istotnych faktów w sprawie, a ponadto rozciągnięcie w czasie przez Sąd Okręgowy rozpatrzenia wniosku o zabezpieczenie mając wiedzę, że w najbliższym czasie jest wyznaczony termin licytacji (naruszenie art. 737 k.p.c.), co najprawdopodobniej doprowadzi do uniemożliwienia osiągnięcia celu postępowania w sprawie.

W uzasadnieniu zażalenia podnieśli nadto, że Sąd I instancji nie uwzględnił ich trudnej sytuacji materialnej i zdrowotnej i nie ocenił dostatecznie negatywnych skutków, jakie spowoduje dla nich odmowa udzielenia

zabezpieczenia, w szczególności sprzedaż należącego do dłużnika udziału w nieruchomości w drodze sprzedaży licytacyjnej.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zgodzić się należy z Sądem I instancji, że powodowie nie uprawdopodobnili koniecznych przesłanek udzielenia zabezpieczenia z art. 730¹§1 i 2 k.p.c. w postaci uprawdopodobnienia roszczenia i interesu prawnego w jego udzieleniu. W pozwie sformułowane zostały w sposób jasny i jednoznaczny żądania, które mają podlegać zabezpieczeniu, tj. 1/ ustalenie dla pozwanego P. K. (1) należnych alimentów od ojca - pozwanego B. K. (1) oraz 2/ ustalenie wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego pomiędzy pozwanymi z powołaniem się na art. 189 k.p.c. Nie uprawdopodobniono interesu prawnego o jakim mowa w art. 189 k.p.c. w ustaleniu, że obowiązek alimentacyjny przysługuje w innej wysokości niż określony w tytule egzekucyjnym. Chociaż w treści uzasadnienia tych żądań znajduje się także odwołanie do przesłanek uznania czynności prawnej za bezskuteczną z art. 527 i nast. k.c., tym niemniej treść żądania opartego na art. 189 k.p.c. została jasno wyrażona a nie zostały wskazane żadne okoliczności wskazujące na oparcie roszczenia na instytucji skargi pauliańskiej. Nie można oderwać oceny podstaw zabezpieczenia od jasno zgłoszonego żądania powiązanego z materialnoprawną podstawą dochodzonych roszczeń. Treść zaś żądania określa podstawa faktyczna powództwa a dla oceny podstaw faktycznych znaczenie mają także wskazane podstawy prawne.

Należy niemniej zwrócić uwagę, że w orzecznictwie utrwalony jest pogląd, że skarga pauliańska może dotyczyć także czynności faktycznych a nie tylko prawnych, w tym nawet zaniechań w dochodzeniu roszczeń (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 2010 r., III CZP 41/10 OSNC 2011, nr 1, poz. 5 oraz w wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 2008 r., V CSK 163/08 Legalis nr 491848.). Dotyczy to także zaniechania przez dłużnika dążenia do ustalenia wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego. W wypadku bowiem gdy egzekucja należności alimentacyjnych uniemożliwia zaspokojenie wierzytelności innego wierzyciela, może on w drodze powództwa przeciwko osobie, na której rzecz egzekwowane są należności alimentacyjne, żądać ustalenia na podstawie art. 527 i następ. k.c., że przysługuje mu prawo zaspokojenia swej wierzytelności przed egzekwowanymi należnościami alimentacyjnymi (vide uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 11 października 1980 r. III CZP 37/80 OSNCP 1981, nr 4, poz. 48). W orzecznictwie wskazywano jednak także, że wierzyciel odsunięty od zaspokojenia może także w ramach podstawienia w prawa dłużnika egzekwowanego korzystać przy zastosowaniu art. 887 § 1 w zw. z art. 902 i art. 909 k.p.c. z powództwa o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności, z powództwa o zmianę tytułu obejmującego obowiązek alimentacyjny bądź nawet stwierdzenie, że obowiązek ten wygasł (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 4 grudnia 2013 r. III CZP 85/13 OSNC 2014 nr 3, poz. 28, str. 54). Każdy z tych środków Sąd Najwyższy uznawał za jedno z powództw w sporze o ustalenie nieistnienia prawa objętego planem podziału, na który powołuje się ustawodawca w art. 1028 § 4 k.p.c. W przykładzie ostatnim, tj. stwierdzenia, że obowiązek objęty planem podziału wygasł, podstawy dochodzenia roszczenia nie mógł jednak stanowić art. 189 k.p.c. a dodatkowo zastosowanie art. 1028§4 k.p.c. mogłoby powadzić w ramach zabezpieczenia tylko do wstrzymania wykonania planu podziału a nie zawieszenia całego postępowania dotyczącego egzekucji alimentów na rzecz powodów i na rzecz pozwanego P. K. (1) (sygn. akt Kmp 80/13, Kmp 63/11 i Kmp 84/13). Zatem zgłoszony sposób zabezpieczenia jest nieadekwatny nawet przy nadinterpretacji treści żądania i uznania, że w rzeczywistości spór dotyczył opartego na art. 527§1 k.c. w zw. z art. 133§1 i 3 k.r.o. i art. 1028§4 k.p.c. ustalenia nieistnienia prawa uczestniczącego w planie podziału

Niezależnie od tego sam fakt osiągnięcia przez P. K. (1) 26 lat nie jest wystarczający dla uprawdopodobnienia, że może on utrzymać się samodzielnie, nie zostały też dostatecznie uprawdopodobnione fakty wskazujące, że uprawniony nie dokłada starań w celu uzyskania możliwości samodzielnego utrzymania się.

Na marginesie należy także zwrócić uwagę, że gdyby doszło do uniemożliwienia egzekucji na rzecz powodów dalszych wymagalnych rat wobec wyegzekwowania na rzecz P. K. (1) alimentów za okres, w którym obowiązek ten już wygasł lub przejęcia udziału w nieruchomości, nie jest wykluczone oparcie roszczeń na przepisach o bezpodstawnym wzbogaceniu w połączeniu z zarzutem pokrzywdzenia wierzyciela. Powództwo znajdujące podstawę w art. 405 k.c. również jest funkcjonalnym środkiem prawnym egzekwowania wierzytelności względem nielojalnego dłużnika i osób go wspomagających. Wierzyciel może zatem poszukiwać ochrony przed niewypłacalnością dłużnika przez

bezpośrednie żądanie zasądzenia od osoby trzeciej sumy, jaką by pozyskał w wyniku egzekucji prowadzonej z majątku dłużnika (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 2013 r. II CSK 413/12 LEX nr 1331265).

Zażalenie nie jest jednak zasadne. Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397§2 k.p.c.

SSA Sławomir Jamróg SSA Anna Kowacz-Braun SSA Marek Boniecki